

S.E.

Ze dne 24. října 1956
20.40 hod.

Dělnické vysílání.

... v Polsku byla jednota a seběvědomí a odhodlání dělnictva. V sobotu a v neděli zůstali dělnici ve svých dolech, hutích a továrnách. A byla to tentokrát národní směna. Nejen, že zůstali na svých pracovištích, ale tak jako v pohnutých dobách zůstávali ve svých kasárnách vojáci. Jako pohotovostní oddíl, připraven zasáhnout, kdyby se sovětská intervence, a nebo zbytky stalinské reakce pokusily srazit Polsko na záda do satilitismu a kolonialismu. Všechno sensační a převratné co se dělo a děje po pět dní v Polsku ve vládě a v ústředním výboru strany bylo možné proto, že za zády polského vedení stál lid a v jeho předních šicích dělnické masy. Bylo by předčasné vynášet jakékoliv proroctví. Očividné je jen jedno. Ruská intervence ve Varšavě neměla úspěch. Sovětí vůdcové odešli s dlouhým nosem a Polsko se nachází na vlastní cestě. Třeba vyčkat co bude dále. Jak vypadá situace v této chvíli? Gomulkovský režim vykazuje alespoň částečnou podobnost se socialdemokratismem. Socialismus v Polsku, který se tu stále ještě představuje v komunistickém šatě nevypadá už tolík jako fraška, jako výsměch socialismu. A co piše polský tisk nevypadá vůbec jako stalinismus, ale co hádám je ještě dalečtí ani ne, jako příliš dogmatický marxismus a nebo leninismus. Ovzduší, v kterém probíhla velká změna v Polsku a probíhá teď v Maďarsku je neleninský a nemarxisticky liberální. Strana, jakoby cítila, že ve svém sporu s Moskvou nutně potřebuje podporu širších než jaké by jim mohli poskytnout příliš strohá a dogmatistická komunistická ideologie. Posloucháme již delší čas překvapivé svobodná slova z Polska a z Maďarska. Ve své většině to není již řeč ideologického fanatismu, a nebo sektařství...tu byla a je při práci síla širší, demokratičnější a lidovější. Ale říkali jsme, bylo by předčasné vynášet proroctví. Třeba vyčkat, jak se zasilují. Až budoucnost ukáže, nebo polský ústup od totalitního komunismu je poctivý a trvalý. Či se komunismu podaří obrodit se v demokraticnějším duchu a něštějaký únosný kompromis se svobodou. Ale tak, či onak Polsko je na rozcestí. Nevíme, kam dojde. Nedá se vyloučit možnost, že se Polákům a Maďarům podaří nová syntheza, která by překlenula rozpor, který existuje mezi křesťansko-demokratickou civilisací a nebo mezi leninským stalinským totalitismem. Ale o to nám nyní nejdě. V pozadí změn v Polsku stála a stojí dělnická síla. Ve větří mří... je dělnictvo v Polsku politický činitel. Co slyšíte z našeho vysílání často osvědčilo se v Polsku nad každou pochybnost. Význam, který probíhá za železnou oponou je z velké části návratem pracujícího lidu k politické a hospodářské svobodě. Povídal Gomulka, kdo ztratil důvěru dělnictva, ztratil právo vládnout. Povídá pravdu. Hovoříme vám, toto je vývojová linka, která má trvalou platnost. Probíhá v Polsku diskuse o dělnických samosprávách. Tyto

mají vytvořit v továrnách jakési kolektivní vedení, které, by kontrolovalo a potvrzovalo bilancá, dozíralo na perspektivními plány, schvalovalo výrobní plány a jeho změny během roku. To jen na ilustraci. Tak postoupilo sebevědomí polského dělníka a tak daleko sahají jeho aspirace. Sledujeme tuto diskusi již delší čas. Otázka stranického vedení a řídění a kontroly o čem stále ...naši soudruzi se už v Polsku skoro nevyskytuje. Stranická diktatura na pracovištích se rozplývá v niveč. Hovoříme o polské cestě. Ale naše cesta, musí být naše, zakotvená v naší tradici, v naší kultuře, v našem cítění a myšlení. Je na dělnictvu, aby si plně uvědomilo svou politickou sílu a svou úlohu, jako politický činitel, aby nebylo jen plniteli rozkazů, plniteli cizích plánů a pouhá pracovní síla. Je třeba, abychom, jako Poláci hovořili ku konkrétním otázkám přímo, jako dělníci a ne stále prostřednictvím strany, která je nám cizí. Posloucháme z Polska, a to už na běžícím páse kritiku plánu, který je nesplnitelný, kritiku přednostního postavení těžkého průmyslu, kritiku hospodářské závislosti na Rusku, kritiku satilitismu kulturního a vojenského. To jsou základní thema. Dělníci o nich hovoří a žádné thema není zakázané. Podobně jako polský a maďarský i nás dělník se musí vymanit z podkuráty různých aparátů, sekretariátů a byrokracie vůbec. Podobně, jako v Polsku a v Maďarsku i u nás si musí dělník vybojovat slovo k těm podstatným otázkám, které se bezprostředně dotýkají nejen jeho života a práce, ale i osudu celé republiky. Vláda chce od nás jen slyšet, že zvyšujeme výkony, zpevnujeme normu, dodržujeme mzdrové fondy a překračujeme plán. A stále jsou to výkony, normy mzdrové fondy a plán, které nadiktovali nahoře bez naší účasti a bez našeho souhlasu. Ale otázky, které se bezprostředně dotýkají našeho života a práce, jako i osudu státu jsou, kam jsou naše výrobky a za jaké ceny. Proč máme do nekonečna upřednostňovat těžký průmysl, když je každému jasné, že to může být politika zaostalé země, která začíná z ničeho, ale ne politika odjakživa průmyslového Československa. Proč se nevyrábí dost spotřebního, zbořit? tolik, kolik potřebuje lid, když už každý ví, že nedostatek spotřebních článků udržujeme na nízké úrovni. Proč se nereviduje plán? Když ani jednomu hospodáři v Československu nená tajemství, že je ten plán nesplnitelný. Bytová výstavba je katastrofální. Stav služeb je pod každou kritiku a bliží se zima a budeme zase mrzneut. Jsme svobodní volá se dnes v Polsku a v Maďarsku. Nikdo už neobrátí nazad koleso dějin, triumfuje varšavský rozhlas. Ale Československo je stále jen kolečkem v sovětském hospodářství. Nás plán je součást jeho plánu. Naše práce .. na financování sovětských dobrodružství v Africe a v jiných končinách světa. A všechny ústupky, které v poslední době učinila vláda bylo v podstatě opatřením, kterými se snaží zabezpečit a dlouho udržet při životě diktaturu stalinské kliky v Československu. Je to však marné úsilí. Co se stalo v Maďarsku a v Polsku bude se co nejdříve opakovat u nás. I pro Československo ukazuje magnetka vývoje směrem na dělnickou demokracii, která se v duchovním ohledě jen nebude něčím lišit od tradiční demokracie Československé.

Naše dělnické vysílání napsal redaktor Jan Zábrana.